

Derivace tajemství zbavená

Robert Mařík

Ústav matematiky
Mendelova univerzita v Brně

K čemu je nám derivace?
Proč je pro nás tak zajímavá?
Čeho dosáhneme pokud se ji naučíme používat?

DERIVACE UHÁNĚJÍCÍ

Derivace udává rychlost změn fyzikálních veličin. Proto je veličinou, která nám umožňuje měřit **rychlost dějů** nejrůznějšího druhu.

DERIVACE TVARUJÍCÍ

Z geometrického hlediska je derivace směrnicí tečny – udává jak rychle funkce roste nebo klesá. Druhá derivace udává míru konvexnosti či konkávnosti. Derivace je tedy vhodný nástroj pro **popis křivek** nejrůznějšího druhu.

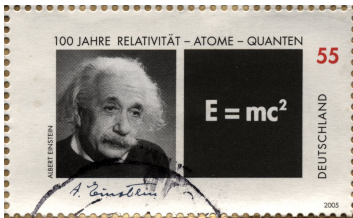

Derivace tajemství zbavená

DERIVACE ZJEDNODUŠUJÍCÍ

Pokud funkci nahradíme její tečnou, slouží derivace k aproximaci funkce. Namísto obecně komplikovaných závislostí mezi veličinami pracujeme s lineárními funkcemi s rovnicemi.

$$\frac{1}{\sqrt{1-x}} \approx 1 + \frac{1}{2}x$$

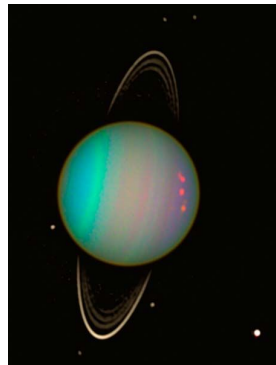
$$E = mc^2$$
$$= m_0 \frac{c^2}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

$$E_k = \frac{1}{2} m_0 v^2$$

DERIVACE VŠEOBKLOPUJÍCÍ

Protože většina fyzikálních dějů probíhá tak, že změna jedné veličiny vyvolává změnu či přítomnost jiné veličiny, je derivace ideálním prostředkem pro **formulování fyzikálních zákonů** – popisuje vše co nás obklopuje.

Protože je derivace přirozeným jazykem pro matematický popis fyzikálních a biologických dějů a jevů, **modelování** založené na rovnicích s derivacemi slouží k nahlédnutí do budoucnosti, minulosti, či pod závoj neviditelnosti.

$$f'(x) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h}$$

